Noli me tangere

Kálvária-oltár Garamszentbenedekről - jobboldali szárnytábla belső oldala

Alkotó	A Jánosréti Szent Miklós-oltár mesterének műhelye (ú.n. Jánosréti mester)
Készítés ideje	1470 körül
Anyag	fenyőfa
Technika	tempera
Méretek	magasság: 77,5 cm szélesség: 55 cm
Leltári szám	55.29

Leírás

Az oltár 1875 előtt, elemeire bontva került Esztergomba. Úgy tűnik, a kétoldalas szárnyképek kettéválasztására már korábban sor került, a prímási képtár megnyitásakor, 1875-ben a táblaképek új keretezést kaptak. Az oltár jelenlegi szerkezete az 1972-75 közötti években végzett restaurálások során, illetve azokat követően készült. Az újabb kutatás műhelymunkaként határozza meg a korábban legalábbis részben, a középkép és a predella vonatkozásában, az ú.n. Jánosréti mester saját kezű alkotásának tekintett garamszentbenedeki Kálvária-oltárt. Egyértelművé vált az is, hogy a mestert a műhelyt irányító vállalkozóként kell elképzelnünk, aki leginkább festőként működött, esetleg szobrászi feladatokat is vállalt, míg a többi mesterrel alkalmilag szerződött. A műhely székhelye valószínűleg a gazdag Körmöcbányán, esetleg Garamszentbenedeken lehetett. A környezetébe sorolható alkotások viszonylag magas száma és sokfélesége is szükségessé teszi a "Jánosréti mester" működéséről és oeuvre-jéről korábban alkotott kép felülvizsgálatát.

Proveniencia

Simor gyűjtemény. A garamszentbenedeki bencés apátságból

Restaurálás

1975 Blaski Márta /Főisk. h./. A hatvanas-hetvenes években elvégzett beavatkozások során az oltár minden táblaképének felületéről korábbi kiegészítéseket távolítottak el. A táblákat a szétfűrészelést követően parkettázták. A későbbi restaurálások alkalmával a parkettarendszereket eltávolították, a fatáblákat lesorvasztották és a festményeket új panelre, új hordozóra ültették.

Bibliográfia

• Dušan Buran (ed.): Gotika. Dejiny slovenského vy´tvar-ného umenia. (Gótika. A szlovák képzőművészet története). Slovenská národná galéria v Bratislave. Bratislava, 2003. Kiállítási katalógus. (M. Sugar) 476, 478, 714.
• Pannonhalma 2001: Paradisum Plantavit. Bencés Monostorok a Középkori Magyarországon. Szerk. Takács Imre. Pannonhalma 2001. Kiállítási Katalógus., 631 (Takács Imre).
• Poszler Györgyi: A jánosréti mester. http://artportal.hu/lexikon/klasszikusok/janosreti-mester
• Prokopp Mária: Török Gyöngyi - A Jánosréti Szent Miklós Főoltár a Magyar Nemzeti Galériában. In: Művészet 31/3(1990), 62-63.
• Urbach Zsuzsa: Oltártörténetek. In: Könyvvilág 35/1. (1990), 11.

• Cséfalvay Pál, szerk.: Keresztény Múzeum, Esztergom. Budapest, 1993. Corvina. 176 (Török Gy.).
• Kerny Terézia: Kéziratos és rajzi dokumentumok a jánosréti templom berendezésének történetéhez. In: Ars Hungarica 20 (1992), 115–120.
• Keller Anna: A Jánosréti mester és köre a művészettörténeti szakirodalomban. In: Ars Hungarica 18 (1990), 187–200.
• Kerny Terézia: Török Gyöngyi: A jánosréti Szent Miklós-főoltár a Magyar Nemzeti Galériában. Könyvismertetés. In: BUKSZ 2 (1990). 377–379.
• Cidlinská, Libuše: Gotické Krídlové oltáre na Slovensku, Bratislava 1989. 58–59.
• Török Gyöngyi: A jánosréti Szent Miklós-főoltár a Magyar Nemzeti Galériában, Budapest 1989.
• A Magyar Nemzeti Galéria Régi Gyűjteményei (szerk.: Mojzer Miklós), Budapest, 1984. 40–43., 53–55.
• Radocsay D.: A középkori Magyarország faszobrai, Budapest, 1967. 73–75., 176–177.
• Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Budapest 1955, 103–109., 337–340.
• Czobor Ágnes: Az esztergomi Keresztény Múzeum kiállításának vezetője. Esztergom 1955., 5-6. (1. kép).
• Radocsay Dénes: Az esztergomi kiállítás magyar anyaga. Szabad Művészet IX. 1955. I. 1. sz. 7-13., 11.
• Horváth E: Il rinascimento in Ungheria. Annuarii III Roma 1939, 102. –Magyarország műemléki topográfiája I. Esztergom 1. Esztergom műemlékei (összeállította: Genthon István; Budapest 1948), 26-28.
• Lepold A - Lippay L. Esztergomi útikönyv. Esztergom 1938, 54.
• Rados Jenő: Magyar oltárok. Bp 1938, 36.
• Csánky Miklós: A lőcsei Vir dolorum oltár. In: Magyar Művészet 13 (1937) 58.
• Horváth Henrik: H. Heinrich Faust és a bécsi gobelinek. Tanulmányok Budapest Múltjából, I. Budapest 1932, 68.
• Péter András: Genthon István - A régi magyar festőművészet. Könyvismertetés. In: Magyar Művészet 8(1932) 320.
• Genthon István: A régi magyar festőművészet. Vác, 1932, Pestvidéki Nyomda, 54-56, 38 kép.
• Péter András: A magyar művészet története. I. Bp. 1930, 1916.
• Genthon István – Fenyő Iván: Régi magyar képek a Szépművészeti Múzeumban. Magyar Művészet IV. 1928. 4. sz. 71-95.: 1928, 75.
• Gerevich Tibor: Esztergomi Műkincsek, in Prímás Album, Budapest 1928,179-263., 210.
• Gerevich Tibor: A régi magyar művészet európai helyzete. Budapest 1924., 12-13, 23.– Genthon István: Magyar művészek Ausztriában a Mohácsi vészig. Bp. 1927, 57-58.
• Gerevich Tibor: Kolozsvári Tamás, az első magyar képtáblafestő. Az O.M. Régészeti Társulat Évkönyve. 2 (1923/26), 32.
• Gerevich Tibor: Régi és újabb magyar festők a prímási képtárban. In: Vasárnapi Újság 1916/35. 552-553., 553.
• Maszlaghy F. Az esztergomi hercegprímási képtárban levő művek jegyzéke. II. bővített kiadás. Esztergom 1891, 31-32.
• -Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion XVI (1885), 524.
• Maszlaghy Ferenc: Az esztergomi Herzegprímási Képtárban lévő művek jegyzéke. Esztergom 1878, 32.

Kapcsolódó műtárgyak
55.24 Kálvária
55.25 Vir Dolorum, Mária és János között
55.26 Keresztvitel
55.27 Sírbatétel
55.28 Feltámadás
55.30 Olajfák hegye
55.31 Krisztus elfogatása
55.32 Krisztus ostorozása

55.33 Krisztus Pilátus előtt